

Три брати і кицька (народна казка)

Автор Невідомий

Жили колись на світі чоловік та жінка. Вони мали трьох синів — Іванка, Штефанка й Романка. Коли сини підрости, чоловік сказав жінці:

— Ану, спечи паляницю Йванкові. Най іде у світ може, десь знайде свою долю.

Жінка спекла паляницю, поклала хлопцеві в торбинку і сказала:

— Щасливої дороги, синку! Йди у світ, але не будь там довго. Знайди хоч трошки гаразду й вертайся додому, бо нам сумно без тебе.

— Добре, мамо, я скоро вернуся.

Пішов Іванко. Йшов день, два, три. На четвертий день дуже замучився. Сів собі на камінь, витягнув із торби паляницю й почав їсти. Звідкись прийшла до нього біла кицька.

— Няв-няв-няв...

— Чого тобі, кіточко? — спитав. — Їсти захотіла?

— Няв-няв-няв...

— На, мені не жаль паляниці. Диви, яку велику спекла мамка.

Кицька з'їла шматок паляниці й питає Іванка?

— Куди йдеш, легіню?

Парубок здивувався:

— Де це ти навчилася по-нашому?

— Живу між вами все життя, то й навчилася, — відповіла кицька. — Куди, питаю, йдеш?

— Іду служби шукати.

— Служи у мене.

Іванко знову витріщився:

— Яка в тебе робота?

— А мишей ловити! Як зловиш золоту мишу, то дам тобі великий подарунок.

— Така робота не для мене, Я вмю орати, сіяти, молотити. Якби в селі дізналися, що я в кицьки наймався ловити мишей, то ні одна дівчина не вийшла б за мене.

— Послужи мені хоч трошки, Йванку, — умовляла кицька.

І хлопець дав згоду:

— Коли так файно просиш, то най буде.

Кицька повела Іванка до великого палацу. Брама відчинилася, і він увійшов на широке подвір'я. Брама заперлася за ним, а кицька — шусть, сховалася в дучку. Іванко бачить, що палац — із самого золота і срібла. А довкола зелена травичка, косиці розквітли. Раптом, перед ним стала золота миша, така блискуча, що не міг дивитися на неї. Довкола миші бігали срібні мишенята. Вони йому нічого не казали, і Іванко їх не чіпав. Дістав із торби паляницю та й сів собі їсти. Золота миша озвалася:

— А я теж голодна.

— Мені не жаль паляниці, мишко,— відповів Іванко і кинув їй шматок.

Минула ніч. Ранком знову з'явилася кицька. Іванко втішився. Сказав:

— Шукай собі, газдинько, кота, бо ловити мишей — не моє ремесло.

— Послужи ще одну ніч,— просила його кицька.

— Не можу, бо вже з'їв усю паляницю. Треба вертатися додому.

Кицька насипала йому до торби срібла й сказала:

— Нікому не кажи ні слова, що ти видів.

— Добре, кицько, не скажу,

Іванко вернувся додому.

Того самого дня, коли він вернувся, чоловік сказав жінці:

— Спечи дві паляниці, і най Штефанко йде у світ шукати гараздів.

Жінка спекла дві паляниці, поклала синові в торбину і сказала:

— Іди у світ, Штефанку, але не будь там довго, бо нам сумно без тебе.

— Не журіться, мамо, я скоро вернуся.

Штефанко пішов. Ішов один день, другий, третій.

У дорозі змучився і дуже зголоднів. Сів коло кринички, витягнув із торби паляницю й почав їсти. Раптом чує:

— Няв-няв-няв...

— А ти звідки взялася тут, кицько? — зрадів хлопець кішці. Що, сапаєш у полі і їсти захотіла? Мені не шкода паляниці. На, трохи поїж.

Кицька з'їла кавалок його паляниці й спитала!

— Куди йдеш, легіню?

— Йду у світ шукати служби.

— То наймися в мене.

— А що робити в тебе? — здивувався хлопець.

— Будеш мишей ловити.

— Е, ні, це мені не пасує.

— Ти послужи у мене хоч дві ночі. Я заплачу.

— Дві ночі можу послужити.

Кицька наказала, щоб він зловив їй золоту мишу, і повела Штефанка до великого палацу. Брама відчинилася, а потім заперлася. Кицька ніби здиміла — пропала.

Штефанко ходить по двору, щипає паляницю. Коли дивиться — а перед ним золота миша зі своїми срібними мишенятами.

— Дай мені кавальчик паляниці,— попросила мишка.

— Мені не шкода паляниці, але так блищиш, аж очі болять. Ти з чистого золота?

— Із чистого, Штефанку.

— Ти, відай, дуже дорога.

— Дуже, легішо,— відповіла мишка.

Минув ще один день. Штефанко поділився із золотою мишкою й другою паляницею.

Прийшла біла кицька:

— Няв-няв-няв... Ти зловив мені золоту мишу?

— Ні, мишей ловити — не моє ремесло. Це ти можеш зробити сама. Відчини браму, піду додому.

Кицька насипала йому до торби срібла й попросила;

— Не говори нікому, де ти був і що видів.

— Буду мовчати як риба,— пообіцяв хлопець.

Вернувся він додому, а батько каже матері:

— Спечи, жінко, три паляниці та най їде Романко.

Жінка спекла три паляниці, поклала в торбину й сказала наймолодшому:

— Іди, Романку, та не будь там довго, бо нам сумно без тебе.

— Не гризіться, мамо,— відповів їй син і подався у світ.

Ішов день, другий, третій. Четвертого дня вийшов на широке поле і сів коло криниці. Витягнув паляницю й почав їсти. Раптом звідкись прийшла біла кицька.

— Няв-ияв-няв!..

— Чого тобі, Кицько? Захотіла їсти? На, мені не шкода паляниці,— відламав кавалок і дав кіточці.

Вона поїла і спитала:

— Куди йдеш, Романку?

У світ.

— Чого?

— Шукати служби.

— Наймись у мене.

— Та що в тебе робити?

— Якщо мені зловиш золоту мишу — живою або мертвою,— то я тобі віддячу.

Хлопець почухав потилицю:

— Хоч мишей ловити — не моє ремесло, але два-три дні зможу послужити.

Романко поклав у пазуху камінь і пішов за кицькою, яка повела його до великого палацу. Брама відчинилася, увійшли на подвір'я. Кицька несподівано зникла. Там, де вона стояла, ніби з-під землі вийшла золота мишка із своїми срібними мишенятами. Романко спочатку дивився на ту мишу й нічого не сказав, а відтак розсердився:

— Якого ти дідька ходиш довкола мене?

— Ходжу, бо я тебе не боюся,— відповіла мишка.

Хлопець дістав камінь з пазухи. Прицілився й потрафив миші в саму голову. Та підскочила, упала і більше не встала. І дивно, миша зникла, а на її місці з'явилася дівчина — така файна, як квітка. Вона сказала:

— Дякую, Романку, що врятував мене від миші-чарівниці! То вона обернула мене, найфайнішу на світі царівну, в білу кицьку. Чари тривали доти, поки вона була жива. Що хочеш за те, що визволив мене?

— Хочу, абись стала моєю жінкою,— відповів Романко.

Дівчина дала йому свої обидві руки, й пішли до палацу. Там і справили велике весілля.